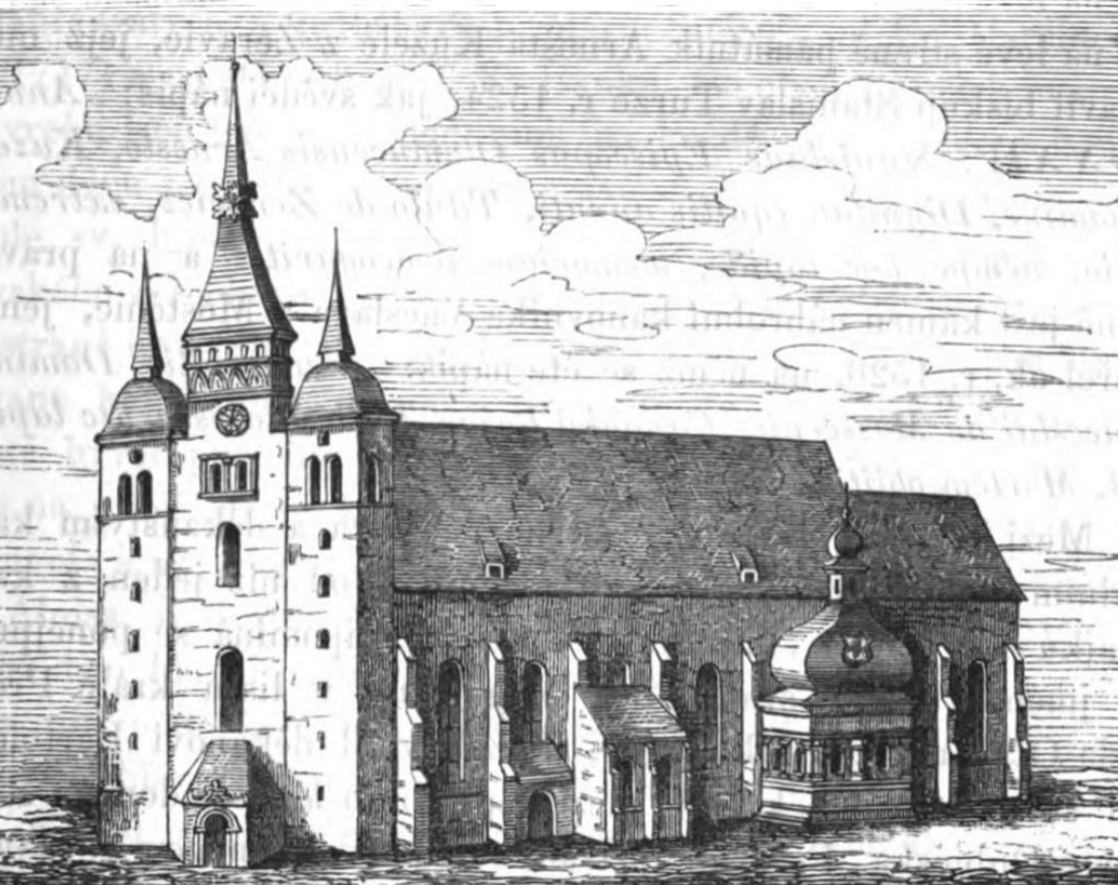
Robert Brinda

Pravda o mordech v kapitule u Svatého Václava

Robert Brinda

PRAVDA O MORDECH V KAPITULE U SVATÉHO VÁCLAVA

Copyright:

Autor: Robert Brinda

Vydal: Martin Koláček - E-knihy jedou

2016

ISBN:

978-80-7512-509-5 (ePub)

978-80-7512-510-1 (mobipocket)

978-80-7512-511-8 (pdf)

PRAVDA O MORDECH V KAPITULE U SVATÉHO VÁCLAVA

Pozor,

Nenechte se titulem zmýlit,

Toto není detektivka.

Autor.

STALO SE ROKU 1579.

Měl by se pustit do horečné činnosti. Slavnosti skončily, měl by se vrhnout do práce. Lidé se rozešli a rozjeli, spěchali do svých domovů, vraceli se ke svým všedním dnům, všední dny by měly nastat i jemu. Byl zde, aby vykonal náročné dílo. Nedalo se usnout na vavřínech. Věděl to. Slíbil si to. Usnout na vavřínech! To by bylo zpozdilé.

Byl uveden na svůj stolec, sjeli se opati klášterů, aby mu přísahali poslušnost, sjely se abatyše ženských klášterů, aby mu holdovaly, obklopili ho kanovníci, jeho nejbližší od Svatováclavského chrámu, i ti ze vzdálených kanonií, aby mu blahopřáli k investituře, sjeli se farní kněží z celé Moravy, aby mu vzdali úctu. Odcelebroval slavnostní Te Deum v chrámu Svatého Václava, odsloužil mši v slavnostním lesku, protože to byla jeho první mše. Ne tak. Ne tak úplně. Mnohokrát, nepočítaně mnohokrát klekal před oltářem, ale toto Te Deum byla jeho první mše. První mše v roli biskupa.

Odsloužil mši, lidé se vyhrnuli z chrámu, aby spěchali do svých domovů k nedělnímu obědu, místní mniši a kněží se mu přišli ještě jednou poklonit, načež důstojně odkráčeli, přespolní poněkud méně důstojně nasedali do svých kočárů a povozů, aby se vydali na zpáteční cestu.

Ite missa est, mše skončila. Nastaly všední dny, měl by se vrhnout do práce. Stanislav Pavlovský, biskup diecéze moravské.

S rukama složenýma za zády přecházel pracovnou svého předchůdce, v pánu zesnulého Jana Mezouna, tak náhle a nečekaně

zesnulého po necelých dvou rocích ve službě Bohu a biskupství, po necelých dvou rocích, takže té služby mohl vykonat jen nemnoho, dalo by se říci, že nemohl vykonat službu vůbec žádnou.

„Pokud nebyl službou Bohu jeho předčasný skon.“ napadla Pavlovského poněkud kacířská myšlenka. Nebylo se jí co divit. Jeho předchůdce vskutku nevykonal mnoho. Ba dalo se říci, že nevykonal nic ve svém úřadě, že nevykonal nic pro spásu biskupského města, tonoucího v luteránském kacířství, že nevykonal nic ani pro nápravu zlořádů ve vlastním lůně církve.

„A konšelé mne nepřišli ani pozdravit.“

Další myšlenka mu prolétla hlavou. Biskupské město, které nepřišlo pozdravit svého biskupa. Vskutku divné poměry v křesťanském království, bohužel napadeném protestantskou snětí. Tentokrát nikoliv tou snětí husitskou, ta již dávno odezněla, rozplynula se v nicotě téměř dvou staletí, ale tou snětí, šířící se od veřejí švýcarského kostela, zneuctěného pamfletem toho...toho...Luthera. To nebylo jméno. To byla nadávka, zlořečení, namířené nikoliv do Basileje, ale do města, na něž mohl pohledět, když vyhlédl z okna biskupství, na jeho konšely, na jeho patricije, na jeho kupce, kteří si kromě bohatství až odkudsi z Norimberka či ještě větších dálek přiváželi to protestantské kacířství, na jeho cechovní mistry, kteří je přijímali od svých švábských tovaryšů z Drážďan, na jeho dělný lid, který tu husitskou herezi přetavil do polotajných bratrstev stejně kacířských jako to kacířství luterské.

Ano, bylo na čase se pustit do práce.

Říkal si to, napomínal se v duchu, opakoval si to s každým krokem, jímž procházel pracovní komnatou svého předchůdce, procházel jí tam a zpět s rukama složenýma za zády, tu a tam otevřel skříň, prosklenou tabulkami benátského skla, tu a tam vsáhl do polic, vyňal foliant, nahlédl, přečetl jeden či dva řádky, vrátil spis zpět do skříně, a znovu se peskoval: „Měl bych se pustit do práce.“ „Měl bych

se pustit do práce.“ lál si takřka hlasitě a přešel k další skříni a vytáhl další svazek.

Kupodivu byl ručně psaný. Ačkoliv – proč kupodivu? Ten Guttenbergův vynález již pronikl do českých zemí, ale kromě učených knih a traktátů nebylo co tisknout. Nevyplatilo by se to. Takže byl ručně psaný, bez titulu, bez úvodu, z obsahu první stránky bylo zřejmé, že je to seznam nějakých vsí či osad, doplněný počtem domů a jejich obyvatel, ke každému z nich s uvedením množství jiter polí, luk, a pastvin, jakož i lesů. Domyslel si, že je to urbář. Ale urbář čeho?

Zatáhl za šňůru, jež visela spolu s dvěma dalšími vpravo od stolu z táflovaného stropu. Byly každá jiné barvy, ta, za kterou zatáhl, byla zelená. Předpokládal, že šňůry vedou někam ke služebnictvu, že tím někoho přivolá. Nemýlil se.

„Pane?“

Ten, kdo vstoupil, byl komoří. Tak se mu aspoň představil, když poprvé do biskupství vstoupil. Biskup Pavlovský se v duchu pousmál: Žádné zaklepání na dveře. Žádná poklona při vstupu. Žádné pozdravení. Prosté „pane“ na znamení, že je zde, že je připraven vyslechnout biskupovy příkazy.

„Ta zelená je tvoje?“

„Ano, milosti. Žlutá je majordomus, červená velitel stráže.“

„Co ti ostatní?“

„Stačí zelená nebo žlutá, milosti. Majordomus nebo já se o ostatní postaráme.“

„Není to trochu zdlouhavé? Co když budu třeba spěchat někam na cesty a budu potřebovat kočár?

„Kočár je stále připraven, pane. Stačí poručit a stájníci začnou zapřahat.“

Měl tisíc chutí se přesvědčit, ale kam by jel? Bylo by hloupé vyrazit na cestu jen tak bez cíle. Mohl by sice tvrdit, že chce učinit vizitu v Kroměříži, či že chce zkontrolovat hejtmanství na Mírově, ale nejen komoří, nejen služebnictvo, i on sám by cítil, že je to jen záminka, že je to něco jako útěk. A také zde byl ten spis, upamatoval se. Jak by se neupamatoval, když ho stále ještě držel v ruce. Ten spis, jehož účel chtěl zvědět.

„Co je tady to?“ zeptal se. Komoří jen tak hodil očkem. Nesnažil se foliant zkoumat. Bylo zřejmé, že ho zná.

„To je urbář, pane.“

„To vidím. Ale urbář čeho?“

„Je to soupis všech majetků biskupství. Všechny vsi, všechny statky, které patří biskupství, jejich robotný i svobodný lid, všechna naše pole, pastviny, louky, lesy, rybníky, počty krav, koní, ovcí. To všechno je zde pečlivě zaznamenáno.“

„Řekl bych, že to muselo stát spoustu práce,“ pokýval biskup uznale hlavou. „Kdo to sepsal?“

„Na to máš několik lidí ve své kanceláři, pane.“

Napadlo ho, že je to krásné a potřebné dílo, že by bylo vhodné je obnovit, aby získal přehled o hospodaření biskupství. Možná, že by se dal použít i ten, který má v ruce, pokud není příliš starý. Hned se na to zeptal:

„Jak je starý?“

„Myslím, že je loňský. Ano, určitě je loňský. Letošní se teprve sepisuje.“

„Takže Mezoun přece jen něco dělal,“ pomyslel si biskup. Nahlas však pouze poručil:

„Připrav mi urbáře za posledních pět roků. Chci se přesvědčit o tom, jak si biskupství stojí.“

„Jestli chceš vědět, jak biskupství hospodaří, bylo by asi lepší se podívat do účetních knih, pane,“ pokusil se biskupa opravit komoří.

„Do účetních knih?“

„Vedeme italské účetnictví. Jsou zaznamenány všechny příjmy, všechny výdaje jak podle biskupství celkem, tak podle všech biskupských majetků.“

„Dobrá, připrav mi tedy i účetní knihy. Také za posledních pět roků.“

Komoří neodpověděl. Místo toho přistoupil k jedné ze skříní, z její police vyňal pět svazků, z jiné police vzal další čtyři, a takto obtěžkán je přenesl k pracovnímu stolu.

Biskup Pavlovský sledoval jeho počínání, letmo přeletěl zrakem zbývající folianty v policích, a nedalo mu to, aby se neotázal:

„To všechno jsou účetní knihy a urbáře?“

„Ano, pane.“

„Pro Kristovu milost, za kolik let zde jsou?“

„Jen za poslední roky, pane. Ty ostatní jsou v archivu.“

Stanislav Pavlovský uznale pokývl hlavou. Jen trochu, nepatrně, jako kdyby tu mravenčí práci pokládal za samozřejmost, jako kdyby pouze uznal, že byla dobře provedena. Vskutku byla dobře provedena. O tom nebylo pochyby. Biskupství je obrovské hospodářství s nepočítanou spoustou země, s nepočítanou spoustou vsí, s nepočítanou spoustou lidí, ať již nevolníků či svobodných, s nepočítanou spoustou dobytka, s množstvím rybníků, s množstvím pivovarů, s množstvím tovaru, který se musí vyrobit a vypěstovat, aby

se mohl vypustit na trh, aby přinesl zisk, který se musí vynaložit na další prosperitu biskupství.

Biskup je sice duchovní hlava diecéze, ale také je hospodář, správce toho obrovského majetku a jeho nikoliv nejposlednější úlohou je, dbát o to, aby se kolečka řádně točila. Biskup Stanislav Pavlovský se svými vysoko na temeno ustupujícími vlasy, nahrazenými kučeravými licousy, přecházejícími v stejně kučeravou bradku, doplněnou kučeravým knírem, zato však s hladce vyholenými tvářemi, aby bylo vidět, že jsou ducaté a ruměné, mohl vzbuzovat představu dobromyslného tlouštíka. Možná, že takovou představu vyvolával úmyslně. Byl však všechno jiné, jen ne dobromyslný tlouštík. Byl biskup, to znamená, že byl hospodář, odpovědný správce biskupského bohatství, dobře rozumějící řeči čísel, schopný posoudit chod celého toho hospodářství až po nejposlednější políčko, po ten nejposlednější rybníček, založený jedním z jeho předchůdců, biskupem a dělostřelcem a rybníkářem Danubiem z dob jeho milosti císaře Ferdinanda, z dob tureckých válek. Byl odpovědný správce, odhodlaný sáhnout mezi kolečka všude tam, kde skřípají. Biskup Stanislav Pavlovský se zahloubal do prvního z hory foliantů, které mu komoří tak ochotně předložil.

Ten znehybněl před stolem, za nímž biskup seděl, a očekával další rozkazy. Další rozkazy nepřicházely, ale komoří tam stál vytrvale, jako kdyby vrostl do země. Mohlo by se říci, že je to dědula, zestárlý ve službě, zralý k tomu, aby se stáhl někam do ústraní, užíval si svých posledních dnů. To by se říci mohlo, ale nebyla by to pravda. Zdánlivě drobný stařík, jemuž se ani vlásek na hlavě nepohnul, byl pravá ruka biskupství. Co on o biskupství nevěděl, pravděpodobně nevěděl ani všemohoucí a vševědoucí Bůh na nebi.

Biskup se zahloubal do foliantů. V tu chvíli si ani neuvědomil, že komoří tam stále ještě stojí a čeká. Teprve za drahnou chvíli koutkem oka zahlédl jakýsi stín. Zvedl hlavu, zpozoroval komořího, přemítal, proč tam je. Hleděli si do očí a mlčeli. „Ach, ano," vzpamatoval se biskup. „Můžeš jít."

Komoří se beze slova otočil a zamířil ke dveřím. Nekráčel, cupital. Se svou drobnou postavičkou ani jinak nemohl. Biskup ho beze slova sledoval očima, dokud se za ním dveře nezavřely. Pak se znovu zahloubal do svých foliantů.

STALO SE PŘED PATNÁCTI LETY, ROKU 1563.

„U Klarisek už zase hledají kojnou.“

Ne, ženské na trhu si to potají nešuškaly. Říkaly to nevzrušeně, hlasitě. Jako kdyby bylo na denním pořádku, že v ženském klášteře potřebují kojnou. Více méně to opravdu bylo na denním pořádku. Tedy, ne tak doslova. Ale čas od času se to opravdu stalo. Nějaká panečnice si nedala pozor, nějaká služtička uvěřila slovům svého pána, malér byl na střeše. Co s takovým nechtěňátkem? Nechat si ho na krku, aby na vás všichni ukazovali, že jste se spustila? Nechat děcko vyrůstat s nemanželským cejchem na čele? Když to již došlo tak daleko, když se nenašla nějaká podvodná bába, když nebylo na její uplacení, když se to již narodilo, bylo opravdu lepší dítě odložit ke dveřím kostela nebo ke klášterní fortně. To se ví, bylo by snadnější děcko odložit ve městě, nemuselo se za noci projít městskými branami. Jenže s kostely i s kláštery ve městě se to mělo stejně: Byly mužskou záležitostí. Nejbližší ženský klášter byl klášter Svaté Kláry na Předhradí hned za městskou branou.

To byla ta největší potíž. Dostat se neviděně ke klášteru nebylo za dne možné, protože průchod městskou branou byl hojně používán jednak jako cesta ke klášteru Hradisku, především však jako formanský výjezd pro cestu do Šternberka a dále do Polska. Stejně často tudy vyjížděli poutníci, cestující do Hranic a do Polska tou druhou stranou.

Znamenalo to noční výpravu, ale v noci byla brána na Předhradí zavřená a navíc hlídaná strážným. I tak se dalo projít, ale muselo se v ústraní před branou vyčkat, až nedbalý strážný své místo opustí, nebo až zdřímne. Bezpečnější byl průchod nehlídanou katovskou brankou, pak obejít městské hradby zvenku, dojít ke klášteru, potichoučku dítě odložit k veřejím vchodu, a stejně tiše se katovskou brankou vrátit. Mělo to jednu výhodu. I když již katovská branka nehanobila toho, kdo jí prošel, přece jen v očích lidu nesla svůj cejch, takže se jí domácí i venkovní vyhýbali. Stejně od ní nevedla cesta nikam jinam než ke katovně. Protože katovskou branku hlídala její pověst, nestála u ní žádná stráž ve dne ani v noci.

Možná, že si nešťastná matka našla i jinou cestičku, jisté je jen jedno: Její zámysl se podařil. Když ráno sestra vrátná otevřela fortnu, přede dveřmi leželo dítě. Bylo zabalené v kusu ušmudlané látky, snad to kdysi byla zástěra nebo možná spodnička, dnes to však byl pouze hadr. V tom hadru zabalené dítě sladce spalo. Možná mu k spánku pomohl odvar z makovic, ale nebylo zrovna pravděpodobné, že by jednodenní či nejvýše dvoudenní capart dokázal vypít něco jiného kromě mléka z mateřského prsu.

Čekalo by se, že vrátná spustí křik, že poběží jako s keserem pro matku představenou, že se pokusí přivolat biřice od městské brány, že zburcuje lid, hromadící se před městskou bránou, aby se dostal do města co nejdříve po jejím otevření. Nic z toho sestra vrátná neudělala. Sklonila se, vzala nemluvňátko do náručí, a zmizela i s ním uvnitř kláštera.

Sestra vrátná byla jednak délkou služby Bohu, jednak věkem, nejstarší sestrou v klášteře. Jmenovala se Beata, možná proto, že tak byla pokřtěna, možná proto, že to jméno přijala při vysvěcení. Tak či onak, vlastně ji stejně nikdo pod tím jménem neznal, protože byla sestra vrátná. Jinak jí nikdo neřekl. Ke klíčům od klášterní brány se prohekala a prosténala v noci, a prodřímala ve dne. Ne, že by si vymýšlela. Stařecké kosti se opravdu těžko srovnávají na pelesti lůžka. A tělo nepohodlně uložené, se vskutku nerado poddává spánku.

Proto sestra vrátná věřila, že trpí nespavostí, že v noci sama jediná bdí, že díky probdělým nocím ve dne usíná při hodinkách a na modlitbách.

I matka představená, abatyše Kateřina Frélichová, dospěla k závěru, že nedostatečnost stáří trestat ba ani napomínat nelze, svěřila tedy sestře Beatě klíče a ustanovila ji noční vrátnou. Ne, že by v té tak vzácné době míru a pokoje bylo zapotřebí pečlivé ostrahy. Vždyť dokonce i na cestách se dalo takřka bezpečně projet. Šlo spíše o to, že se v ženském klášteře slušelo mít vrátnou.

Že sestra Beata přestala být sestrou Beatou a stala se sestrou vrátnou, bylo rovněž dílem matky představené. Po trpkých zkušenostech, dá se to tak říci, s uvolněnými mravy, kdy hned několik sester si zmýlilo klášter s chudinským špitálem, kde se lze zadarmo vyspat a najíst, a odkud, aspoň podle jejich mínění, se dá kdykoliv vyklouznout, se matka představená rozhodla sjednat nápravu. Každé ze sester přidělila nějaký úkol, trvalý úkol, a místo jmény začala sestry oslovovat tituly podle těchto úkolů: Sestra vrátná, sestra kuchařka, sestra zahradnice...

Sestra vrátná tedy vzala to dítě a zmizela s ním v hloubi kláštera. Spěchala za matkou představenou, protože jí především příslušelo rozhodnutí, co s nalezencem. Sestra vrátná vklouzla do její cely a aniž by se namáhala pozdravením, rovnou spustila:

„Bylo to před bránou. Musela to tam dát někdy v noci úplně potichu, takže jsem ani netušila, že máme přede dveřmi kukačku. Ať to tam dala kdykoliv, bylo to úplně potichu až do samého rána. Ještě teď to sladce spí.“

To sladce spí. To bylo úplně potichu. Nikoliv ten, nikoliv ta. To. I matka představená se mimoděk tomu oslovení podvolila.

„Co je to? Snad ne...?“

„Už je to tak. Zase jednou se nám urodilo.“

„Podívala ses aspoň, co to je?“

„Ještě ne. Spěchala jsem napřed za tebou, matko představená. Je na tobě, abys rozhodla, co s tím. V nejhorším to mohu položit zpátky před branku, a tvářit se, jako že o ničem nevím. Třeba se toho někdo ujme.“

Jedno abatyši Frélichové přiznejme. Byla tím nápadem upřímně pohoršena, ale přešla ho mlčením. Místo toho začala z jiného soudku:

„Jak je to asi staré?“

„Řekla bych tak den, dva. Týden nanejvýš.“ Pospíšila si s odhadem sestra vrátná. „Je to umyté a nakrmené, spokojeně si to spí. Kdyby bylo starší, asi by to řvalo.“

„A co to vlastně je?“

Teď teprve došlo na to nejdůležitější. Zjistit, jestli to je ten nebo ta. Sestra vrátná bez okolků odložila děcko na stolek pod oknem cely matky představené, a začala zápolit s uzly jakéhosi provazu, jimiž byl uzlíček převázán místo povijanu. Dvě věci zjistila na první pohled a hned je hlásila. Zbytečně. Matka představená jí nahlížela přes rameno, a viděla totéž co ona:

„Je to holka a je celá počuraná.“

„Asi jí dala nějaký dryák,“ usoudila matka představená. „Podívej se, jak klidně v tom mokru spí. Kdyby nebyla omámená, určitě by se domáhala suché plínky.“

Vzhledem k tomu, že děcko kolem sebe nemělo po nějaké pleně ani stopy, asi usoudilo, že se není čeho domáhat. Osvobozeno od mokrého hadru a poutajícího provazu, pokrčilo nožičky, a spokojeně spalo dál. Obě sestry, sestra vrátná i matka představená, se na dítě zadívaly téměř se zalíbením. To slovo téměř bylo zcela na místě, protože před nimi neleželo jen novorozeně, především před nimi ležela starost. Starost, začínající otázkou: Co s ním?

„Jak se asi jmenuje?“ Aspoň na chvíli odložila problém stranou sestra vrátná.

„Co tě to napadá? Myslíš si, že se nějaká ženská celou dobu tajila s outěžkem, že porodila sama, potají, že hned po porodu bez úvodu vyskočila z postele, popadla děcko, a spěchala s ním do kostela, aby ho nechala pokřtít? Ne, ne, sestro. Je to nekřtěňátko. Je na nás, abychom ho vytrhly z drápů satana. Teď ji odnes do sirotčince, ať se o ni sestry postarají, a zítra ji odneseš do kostela ke křtu.“

Tak nějak se rozumělo samo sebou, že při klášteře Klarisek vznikl sirotčinec. V městě, týraném morovými ranami, se nejednou stalo, že vymřela celá rodina, někdy však nějakou divnou náhodou zůstalo ušetřeno dítě či stařec, a pokud neumřeli hlady v zamořeném domě, našla je morová hlídka. Pokud se nenašel nějaký vzdálený příbuzný, který sebral dost odvahy, aby přijal přeživšího z morového domu, skončil dospělý ve špitále, dítě v sirotčinci. Stejně tak končily stejně nechtěné děti, jako bylo nechtěné to děcko, které sestra vrátná právě držela v náručí. A kde jinde by měl sirotčinec být, když ne při ženském kláštěře?

Již, již se sestra vrátná otáčela, aby splnila příkaz matky představené, když se zarazila:

„No dobře. Ale jak se bude jmenovat? Nevíme, jestli se narodila včera nebo před týdnem, jak jí tedy vybereme jméno?“

„To opravdu nevíme. A i kdybychom to věděly, nebylo by nám to nic platné. Tento týden měli svátek jen mužští svatí. Ale zítra je dvaadvacátého července, a to je svátek Marie Magdaleny. Nebude se jmenovat podle dne narození, bude se jmenovat podle dne křtu. Marie Magdalena.“

„Tak Márinka!“ Broukla si sestra vrátná. Márinka dnes. Marina zítra. Na Magdalenu se jaksi zapomnělo. A zapomnělo se, že Marie Magdalena byla hříšnice.

Městem se rozkřiklo, že sestry z kláštera Svaté Kláry hledají kojnou. Ještě týž den se před bránou kláštera začal ozývat pláč. Ozývali se nespokojení chlapci a holčičky, vytažení z kolébky, aby byli představeni sestrám ze sirotčince jako důkaz, že jsou silní a zdraví, že jejich matky mají dostatek mléka nejen pro ně, ale i pro tu holku, Marinu. Shromáždila se celá řada matek, ochotných se podělit o své mléko. Dobře věděly, že je to příležitost získat snadno slušný peníz, vždy se hodící v chudé domácnosti.

STALO SE ROKU 1572.

Trochu divný nadpis kapitoly. Především proto, že se toho roku nic zvláštního nestalo. Nebo aspoň zdánlivě se nic zvláštního nestalo. Pouze slepá náhoda tomu chtěla, že kněz Pavlovský, tenkrát opravdu ještě jen pouhý kněz, byl povolán k smrtelnému loži jakési služtičky, aby jí udělil poslední pomazání. Ženská umírala na suchou nemoc, s posledními silami lapala po dechu, aby mohla vykašlávat zbytky plic. Říkalo se tomu nemoc. Ale i malé dítě vědělo, že to není nemoc, že to je očarování od nějaké zlomyslné čarodějnice, které ta umírající někdy nějak zkřížila cestu. Trápení, které ta čarodějnice na nebohou seslala, bylo tak dlouhé a pomalé, že se nedalo v minulosti pátrat po jeho původkyni. Proto bylo lepší říkat mu suchá nemoc. Aspoň byla umírající ušetřena zloby na svou vražedkyni.

Ať boháč nebo chudák, v poslední hodince jsou si všichni rovni, takže kněz Pavlovský spěchal k umírající veden ministrantem se zvoncem, všechno jak se sluší a patří. Žena bydlela za hradbami. Se svým ubohým majetečkem, pokud vůbec nějaký měla, se mezi hradby nevešla.

Našel ji na lůžku, které bylo víc palandou než lůžkem, uboze oblečenou do suknice a haleny, kusech oděvu, ve kterých zřejmě chodila ve dne a spala v noci. Chroptící a sípající nedostatkem dechu, byla zcela určitě v posledním tažení. Její vyhublá tvář dávala tušit, že dříve, spíš dávno než nedávno, bývala docela hezká. Nyní však se jí pod kůží ostře rýsovaly kosti jen s bídou překryté chuchvalci nečesaných a nemytých vlasů. Byl by to odpudivý obrázek, kdyby nebyl nejen mezi chudinou docela obvyklý.

Pavlovskému bylo zřejmé, že obřad musí co nejvíce zkrátit, aby mu umírající neskonala pod rukama dříve, než jí udělí poslední pomazání. Leč k valnému zkrácení nedošlo, protože ubožačka posledními silami toužila po zpovědi. Poslední zpověď nelze umírajícímu odepřít a tak se kněz Pavlovský sklonil nad ženštinou, aby ji vyslechl.

Nad tím, co slyšel se zhrozil. Přerývaně, spíš po slabikách než slovech, žena ze sebe vyrážela:

„Otče...zhřešila jsem...Zbavila jsem se...děcka."

„Bože, snad jsi nezabila dítě?" Vyhrkl nechtěně.

„To ne...To ne! Dala jsem ho...Klariskám."

„A žije to dítě?"

„Určitě žije...Občas ji vidím...když jde se sestrami nakupovat. Myslím, že je to ona...Má děvenka ubohá."

Nesluší se při zpovědi klást mnoho otázek. Je na zpovědníkovi, aby vyslechl hříchy, aby uložil pokání, aby udělil rozhřešení. Asi by se přece jen vyptával více, ale zželelo se mu jí. V duchu si přál, aby ta chudák žena zemřela usmířena se svým svědomím. Vždyť to také byl účel zpovědi.

„Sepni ruce, ženo. Jako pokání se pomodlíš tři otčenáše. Ještě lépe. Já se je budu za tebe modlit, ty zatím pohovoř se svou duší."

Byla to z nouze ctnost. Zcela jistě by ta po dechu lapající žena nedokázala odříkat ani jeden otčenáš. Neřku-li potom hned tři.

„Otče náš, jenž jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb nás vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům. A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého, neboť tvé jest království i moc i sláva až na věky."

Modlil se horoucně, téměř jako kdyby prosil za odpuštění svých vlastních hříchů. Umírající ho napjatě sledovala široko otevřenýma očima, jako kdyby se chtěla ujistit, že její pokání je opravdové, že skutečně dosáhla odpuštění. Po posledním amen zavřela oči, snad po dlouhé době lehce vydechla, k nádechu již nedošlo. I tak se jí dostalo posledního pomazání.

Pavlovský odcházel od nebožky v hlubokých rozpacích. Netrápilo ho svědomí nad tím, že snad uložil příliš málo otčenášů. Byl si v duchu jist, že Bůh ho pochopí. Víc ho trápila otázka, jestli se má pídit po tom dítěti. Nevěděl o něm nic více a nic méně, než to, že je to holčička, že byla odložena do kláštera řádu svaté Kláry. To bylo vše, co věděl, víc mu již mrtvá neprozradí.

Umínil si, že se na dítě přeptá. To se však snáze řekne, než udělá. Kláštery byly vůči vnějšímu světu uzavřeným společenstvím, do něhož neměl jen tak leckdo přístup. Dokonce i osoby duchovního stavu nemohly jen tak do kláštera vstoupit. O ženských klášterech to platilo dvojnásob. Pravda, sestry z kláštera svaté Kláry měly svého zpovědníka, ale tím Pavlovský nebyl. I kdyby jím byl, nebylo by mu to nic platné, protože se sestrami by mohl promluvit pouze přes mřížku zpovědnice v kostele.

Kdyby byl dobrodružné povahy, mohl si dítě vyčíhat, když se v doprovodu sestry potulovalo městem. Jednu chvíli ho ta myšlenka skutečně napadla, ale vzápětí ji zapudil. Bylo by pod jeho důstojnost, běhat po městě, a číhat na nějaké děcko. Nakonec však řešení našel.

Měla mu pomoci svatováclavská kapitula. Bylo ještě v paměti lidu, že mravy duchovenstva, ba i mravy klášterních bratří a sester byly, skromně řečeno, více než uvolněné. Vědělo se, že ještě docela nedávno bylo takřka pravidlem, že se klášterní stříbro octlo v židech, aby se s ním bezostyšně kupčilo. Zásluhou biskupa Prusinovského takové manýry pominuly a život kostelů, klášterů, ba i samotné kapituly se opět vrátil k bohabojné kázni.

Nebylo tedy divu, když v kapitulním shromáždění promluvil o potřebě dohledu nad mravy a chováním nejen v klášterech, ale i na farách, ba i v kapitule samé. Samozřejmě svou řečí nevzbudil nadšený souhlas. Než to vědomí docela nedávné minulosti, přiznejme si, možná i špatné svědomí když ne všech, pak aspoň některých, mělo za následek to, s čím kněz Pavlovský počítal. Shromáždění jeho návrhy schválilo, shromáždění mu uložilo, aby takový dohled obstaral a vedl.

Nemohl to tušit. Ale právě vztáhl ruku po biskupské berle, které se mu za několik roků opravdu dostalo. To proto, že nesmiřitelný dohlížitel nad mravy měl vždy a všude nesmírnou moc, dobromyslný a smířlivý dohlížitel nad mravy měl vždy a všude moc ještě větší. A přiznejme si: k jejímu dosažení vůbec nepotřeboval nějaký úřad.

V této chvíli Pavlovskému stačilo, že mu rozhodnutí kapituly otevřelo dveře k abatyši Frélichové. Chytře vyčkal několik dnů. Ještě chytřeji před návštěvou kláštera svaté Kláry navštívil bratry dominikány, dva či tři farní kostely v okolí města, všude pohovořil – laskavě a přátelsky – o nějakých mravech se ani nezmínil, v dobré vůli se rozloučil.

Všude za ním zůstávalo vědomí dvou věcí. Jednak toho, že cokoliv člověku předhazovalo vlastní svědomí, v očích dohlížitele nad mravy není hříchem, nebo aspoň tak velkým hříchem, aby se nedal pokáním vymazat. Takže i sebevětší hříšník se najednou cítil docela nebo aspoň skoro ctnostný. Díky Pavlovskému. A to bylo to druhé jednak: Že ten Pavlovský je laskavý a lidské slabosti chápající člověk, za kterého se sluší dát ruku do ohně. Tu ruku, která se za několik let pro něho zvedne při jeho volbě.

V tuto chvíli však sedí kněz Pavlovský proti abatyši Frélichové v její pracovně a o nějakých mravech od samého počátku jejich rozhovoru nepadlo ani slovo.

„Ten váš sirotčinec, ctihodná matko představená, je bohulibé dílo, a město by vám za ně mělo být vděčno.“ Tím Pavlovský začal